

Alkoholkonsumtionen 2023

Preliminära uppgifter från Monitormätningarna
Björn Trolldal, mars 2024

Inledning

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning (CAN) ansvarar för Monitormätningarna. I dessa mätningar beräknas den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att summera den registrerade delen av konsumtionen med den oregistrerade delen.

Den registrerade delen utgörs av alkohol som säljs på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker (folköl) inom landet. Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet (från andra leverantörer än Systembolaget). Den oregistrerade delen kartläggs med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning, som omfattar cirka 18 000 personer per år.

I detta pm redovisas preliminära uppgifter för 2023, som jämförs med åren 2022 och 2019. Förutom den totala konsumtionen redovisas även anskaffningen av alkohol uppdelat på olika registrerade och oregistrerade källor. En rapport med de definitiva uppgifterna för 2023 publiceras i oktober 2024.

Alla uppgifter i detta pm avser, eller är baserade på, liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. De preliminära uppgifterna för 2023 är angivna med en decimal, med undantag för Systembolagets definitiva försäljningsuppgifter. De uppgivna förändringarna i procent är däremot genomgående baserade på två decimaler. För mer information, se bakgrundsavsnittet.

Sammanfattning

Den totala alkoholkonsumtionen

- Den totala alkoholkonsumtionen sjönk med ungefär 2,7 % under 2023 jämfört med 2022.
- Bortsett från pandemiåret 2020 är detta den största minskningen ett enskilt år sedan 2014.
- Under 2023 uppgick den totala konsumtionen till ungefär 8,6 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre.

De registrerade delarna av konsumtionen

- Den registrerade delen av konsumtionen sjönk med cirka 1,7 % under 2023 jämfört med 2022.
- Under 2023 uppgick den registrerade delen till ungefär 7,4 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket motsvarar cirka 86 % av totalkonsumtionen.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

- Den oregistrerade delen av konsumtionen minskade med ungefär 9 % under 2023 jämfört med 2022.
- Den oregistrerade delen uppgick till ungefär 1,2 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2023. Det motsvarar omkring 14 % av den totala alkoholkonsumtionen.

Resultat

Den totala alkoholkonsumtionen

Under 2023 sjönk den totala alkoholkonsumtionen jämfört med 2022. Konsumtionen var även lägre under 2023 jämfört med 2019. I tabell 1 redovisas den totala konsumtionen, uppdelat på de registrerade och oregistrerade delmängderna under 2023, 2022 och 2019.

Under 2023 uppgick den totala konsumtionen till ungefär 8,6 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det var en minskning med cirka 2,7 % jämfört med 2022 och ungefär 4,5 % mindre än 2019.

Tabell 1. Den totala alkoholkonsumtionen och de olika delmängder i antal liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, 2019, 2022 och 2023. Förändringarna i procent är beräknade på resultat med två decimaler. Preliminära uppgifter för 2023.

Delmängd	2019	2022	2023	Förändringar i procent	
				2019–2023	2022–2023
<u>Totalt</u>	8,98	8,82	8,6	-4,5 %	-2,7 %
<u>Registrerat</u>	7,14	7,50	7,4	+3,3 %	-1,7 %
Systembolaget	5,82	6,20	6,09	+4,6 %	-1,8 %
Restauranger	0,90	0,93	0,9	+5 %	+1 %
Folköl	0,42	0,38	0,3	-17 %	-7 %
<u>Oregistrerat</u>	1,84	1,31	1,2	-35 %	-9 %
Resandeförsel	1,04	0,70	0,6	-40 %	-11 %
Hemtillverkning	0,18	0,24	0,2	+32 %	-3 %
Köp av smugglat	0,51	0,18	0,2	-64 %	+3 %
Internet*	0,11	0,20	0,2	+46 %	-18 %

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman.

*Systembolagets försäljning online ingår inte i delmängden internet.

De registrerade delarna av konsumtionen

Den registrerade delen av konsumtionen minskade något under 2023 jämfört med 2022. Den låg dock fortfarande på en högre nivå under 2023 jämfört med 2019, se tabell 1.

Under 2023 uppgick den registrerade delen av konsumtionen till 7,4 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det var en minskning med ungefär 1,7 % jämfört med 2022. Den registrerade delen var dock 3,3 % högre under 2023 jämfört med 2019.

Under 2023 uppgick Systembolagets försäljning till 6,09 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det var en minskning med 1,8 % jämfört med 2022, men en ökning med 4,6 % jämfört med 2019.

Restaurangernas försäljning var ungefär 0,9 liter under 2023. Det var en ökning med preliminärt 1 % jämfört med 2022 och med 5 % jämfört med 2019.

Folkölsförsäljningen fortsatte däremot att minska även under 2023.

Försäljningen var preliminärt 7 % lägre jämfört med 2022 och 17 % lägre än 2019.

Under 2023 utgjorde den registrerade försäljningen ungefär 86 % av den totala konsumtionen, vilket var drygt 1 procentenhet mer än under 2022. Den registrerade delen var även större under 2023 jämfört med 2019. Skillnaden var cirka 6 procentenheter, se tabell 2.

De oregistrerade delarna av konsumtionen

Den oregistrerade delen av konsumtionen sjönk under 2023 jämför med 2022. Under 2023 var den även lägre än 2019, se tabell 1.

Under 2023 uppgick den oregistrerade delen av konsumtionen till 1,2 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre. Det var en minskning med omkring 9 % jämfört med 2022 och med 35 % jämfört med 2019.

Under 2023 uppgick resandeförseln till ungefär 0,6 liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, vilket var en minskning med 11 % jämfört med 2022 och med 40 % jämfört med 2019.

Även köp via internet och hemtillverkning minskade under 2023 jämfört med 2022. Köp via internet sjönk med 18 % och hemtillverkningen med 3 %. Dessa båda delmängder var dock större under 2023 jämfört med 2019.

Köp via internet var 46 % mer omfattande under 2023 jämfört med 2019 och hemtillverkning visade en ökning med 32 % (Systembolagets försäljning online ingår inte i delmängden köp via internet).

Köp av smugglad alkohol ökade med 3 % under 2023 jämfört med 2022. Jämfört med 2019 var det dock en minskning med 64 %.

Under 2023 stod den oregistrerade delen för ungefär 14 % av den totala konsumtionen, vilket var cirka 1 procentenhet mindre än under 2022 och 6 procentenheter mindre än under 2019.

De olika delmängdernas andelar av totalkonsumtionen

Det skedde vissa förändringar i de olika delmängdernas andelar av totalkonsumtionen under 2023 jämfört med 2022. Trots Systembolagets minskade försäljning under 2023 ökade Systembolagets andel av den totala konsumtionen, se tabell 2. Däremot minskade resandeförselns andel. I övrigt var det små förändringarna i de olika källornas andelar under 2023 jämfört med 2022.

Tabell 2. De olika delmängdernas andelar i procent av den totala alkoholkonsumtionen, baserat på liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre, åren 2019, 2022 och 2023. Uppgifterna för 2023 är preliminära. Förändringar i procentenheter.

Delmängd	2019	2022	2023	Förändringar i procentenheter	
				2019–2023	2022–2023
Registrerat	79,5 %	85,1 %	86 %	+6	+1
Systembolaget	64,8 %	70,3 %	71 %	+6	+1
Restauranger	10,0 %	10,5 %	11 %	+1	0
Folköl	4,7 %	4,3 %	4 %	-1	0
Oregistrerat	20,5 %	14,9 %	14 %	-6	-1
Resandeförsel	11,6 %	7,9 %	7 %	-4	-1
Hemtillverkning	2,0 %	2,7 %	3 %	+1	0
Köp av smugglat	5,7 %	2,0 %	2 %	-4	0
Internet*	1,2 %	2,2 %	2 %	+1	0

Källor: Monitormätningarna, Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier. På grund av avrundning är summan av delmängderna inte alltid identisk med totalsumman. *Systembolagets försäljning online ingår inte i delmängden internet.

Av de registrerade delmängderna var Systembolagets andel störst med ungefär 71 % av den totala konsumtionen under 2023. Därefter följde försäljning på restauranger med en andel på 11 % och folkölsförsäljningen med 4 %.

Av de oregistrerade delmängderna stod resandeförseln för cirka 7 % av den totala konsumtionen under 2023. Hemtillverkad alkohol stod för ungefär 3 %. Köp via internet och köp av smugglad alkohol uppgick till omkring 2 % vardera.

Jämfört med 2019 var det relativt stora skillnader i några av källornas andelar. Systembolagets andel ökade med 6 procentenheter samtidigt som både resandeförsel och köp av smugglad alkohol minskade med 4 procentenheter. Övriga källor ökade eller minskade med ungefär 1 procentenhet under denna period, se tabell 2.

Förändringar i konsumtionen av olika dryckeskategorier

Under 2023 uppgick andelen vin till ungefär 44 % av den totala konsumtionen, följt av starköl med 31 % och spritdrycker med 19 %. Folkölets andel uppgick till cirka 4 % och andelen cider var 2 %.

Det skedde små förändringar i de olika dryckeskategoriernas andelar av den totala konsumtionen under 2023 jämfört 2022. Även jämfört med 2019 var förändringarna små.

Jämfört med 2019 ökade andelen vin med drygt 1 procentenhet samtidigt som andelen starköl minskade med drygt 1 procentenhet och folkölet minskade med ungefär en halv procentenhet. Övriga förändringar var små.

Bakgrund

Monitormätningarna startade år 2000 och har pågått kontinuerligt sedan dess. CAN har haft ansvaret för mätningarna sedan 2013. Ett av syftena med dessa mätningar är att beräkna den totala alkoholkonsumtionen i Sverige genom att summera den registrerade delen av konsumtionen med den oregistrerade delen.

Den registrerade delen av konsumtionen utgörs av alkohol som säljs på Systembolaget, restauranger och i livsmedelsbutiker (folköl) inom landet. Den här delen kallas för registrerad eftersom försäljningen via dessa kanaler finns statistikförd hos Systembolaget, Folkhälsomyndigheten och Sveriges Bryggerier.

Den oregistrerade delen består av alkohol som förs in i landet i samband med resor, hemtillverkning, köp av smugglad alkohol och köp via internet (från andra leverantörer än Systembolaget). Den delen av konsumtionen kartläggs med hjälp av Monitormätningarnas löpande frågeundersökning, som omfattar cirka 18 000 personer per år.

Som ett komplement till de traditionella telefonintervjuerna, erbjuds sedan årsskiftet 2019/2020 respondenterna en möjlighet att besvara frågorna via ett digitalt formulär i en sms-länk. De som inte besvarar enkäten via denna länk, eller bara har fast telefon, blir uppringda för en telefonintervju med samma frågor som i det digitala formuläret.

Under 2019 genomfördes ett större test med den nya metodiken, parallellt med den dåvarande metodiken. Syftet var att beräkna länkvärden som kan användas för att jämföra svaren med den nya metodiken med svaren från den gamla. I detta pm redovisas uppgifter för åren 2023 och 2022 som också är jämförbara med 2019. På grund av metodförändringen är åren 2019 och senare inte fullt jämförbara med 2018 och tidigare. Av den anledningen används år 2019 som basår vid jämförelser med senare år.

Uppgifterna för 2023 är dock preliminära. Det beror bland annat på att de officiella uppgifterna om restaurang- och folkölsförsäljningen för 2023 inte varit sammanställda vid tidpunkten för publiceringen av detta pm. Dessa uppgifter har därför skattats.

Uppgifterna om volymer i liter ren alkohol per invånare 15 år och äldre under 2023 är angivna med en decimal, med undantag för Systembolagets definitiva försäljningsuppgifter. De procentuella förändringar som redovisas är dock genomgående baserade på uppgifter med två decimaler. I dryckeskategorin cider ingår även blanddrycker.

I den löpande frågeundersökningen ställs även frågor om de intervjuade personernas köp på Systembolaget. Summan av de uppgivna köpen, per dryckeska-

tegori, jämförs med den faktiska försäljningen på Systembolaget. Den procentuella skillnaden mellan de uppgivna köpen och den faktiska försäljningen används som en faktor för att korrigera de olika oregistrerade delmängderna, det vill säga resandeförd alkohol, köp av smugglad alkohol, köp via internet samt hemtillverkning. Denna korrigeringsfaktor är central för att fånga upp korrekta mängder av de oregistrerade delmängderna.

I samband med beräkningar av denna korrigeringsfaktor tas det också hänsyn till att de oregistrerade delmängderna i varierande utsträckning är koncentrerade till dem som dricker allra mest, en grupp som är överrepresenterad i undersökningens bortfall. För en mer detaljerad beskrivning av den metodik som används i Monitormätningarna hänvisas till CAN:s rapport 221 (Trolldal, 2023) och CAN:s rapport 207 (Nyfjäll & Trolldal, 2022).

Ett av syftena med Monitormätningarna är att beräkna svenskarnas konsumtion på aggregerad, nationell nivå. I den registrerade försäljningen i Sverige ingår dock även icke-svenskars köp i landet. Det gäller dels gränshandel på Systembolaget, i synnerhet den norska, dels utländska turisternas köp för konsumtion i Sverige, både på Systembolaget och på restauranger. Däremot ingår inte svenskars konsumtion i samband med resor utomlands i beräkningarna. Fördjupade analyser ger vid handen att icke-svenskars köp i Sverige och svenska turisternas konsumtion utomlands i stort sett tar ut varandra. Nettot av dessa storheter blir således i det närmaste noll. Det innebär att den i Monitormätningarna uppmätta nivån på total anskaffning kan användas som ett mått på svenskars totala alkoholkonsumtion (Trolldal & Åström, 2021; Trolldal, 2023).

Referenser

Nyfjäll M. & Trolldal B. (2022). *Estimating total alcohol consumption in the Monitor survey – an updated technical description of the estimating method*. Rapport 207. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B. (2023). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2022*. Rapport 221. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

Trolldal B. & Åström V. (2021). *Alkoholkonsumtionen i Sverige 2001–2020*. Rapport 202. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Stockholm.

C.A.N

CAN är ett nationellt kompetenscentrum som tar fram och sprider kunskap om alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Vi följer konsumtions- och skadeutvecklingen genom undersökningar och forskning. Myndigheter och organisationer använder kunskap från CAN som underlag för beslut och insatser. Vi är en del av civilsamhället och i vår styrelse finns representanter för våra medlemsorganisationer. Där finns även olika myndigheter representerade.

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning – www.can.se

